

Deel eller ganske borttages, finde andre Eysler og andre Gjenstande, hvorpaa den kaster sig, naar den engang har vendt sig bort fra Hovedsagen. Det er imidlertid et Punkt, hvorpaa jeg, som sagt, paa Grund af min ringe Erfaring og Kundskab i den Henseende ikke kan lægge saa bethdelig Vægt som andre Medlemmer af Udvalget. Et andet Hensyn er det økonomiske Tryk, der hænger ved Præstegaarden for den Begyndende, Nødvendigheden af enten at bortforpagte, maaskee under Forhold, hvor der ikke er Leilighed til god Bortforpagtning, eller selv at begynde en Agerbrugers Bedrift og sætte sig i al denne Bekostning, dertil hører. Derved berøves der enten Præsten ved Bortforpagtningen endeel af Indtægten, som han ikke kan undvære, eller han sættes i en Gjæld, der ofte trykker ham igjennem hele Livet. Denne uheldige Maade at begynde sin Embedsvirksomhed paa med en stor Deel økonomiske Byrder og undertiden med at stifte Gjæld, man ikke seer Midler til at udrede, den har for mig noget meget Affrækkende, og personlig er jeg ikke vel stemt for at bibeholde Præstegaardsjorden saa stor, at den udgjør en væsentlig Deel af Præstens Løn, altsaa 8—10 Tdr. Hartkorn. Mindre Vægt kan jeg for min Deel lægge paa det nationaløkonomiske Tab, der i det Hele skulde følge af Præstegaardenes mindre gode Drift. Endeel Præstegaarde drives godt af Præsten selv og endeel ere bortforpagtede og drives godt eller i alt Fald upaaklageligt, og den Deel, der bliver tilbage, forekommer mig ikke at være af saa stor Betydning, især naar man dog maa indtil en vis Grad bibeholde nogen Jord som Lønningsbestanddeel. Det forekommer mig dog saaledes, at der er Overvægt for de Grunde, der raade til at formindste Præstegaardenes Tillæg, ikke blot de største, men ogsaa de sædvanlige Præstegaardes, og det uagtet der gjør sig en Betragtning gjældende, der i sig selv er af ikke ringe Betydning, nemlig den, at man ved Bortarvefæstninger giver Afkald paa Betydningen af en stigende Production. Ved at bortarvefæste sikker man sig vel den stigende Værdi af selve Productet, forsaavidt man har betinget sig en Brøkdeel af Productet i Afgift, men at Jorden om et vist Antal Aar kan bringes op til at

producere Mere, faaer man ad den Vej ikke Erstatning for, og det laeder sig ikke nægte, at seer man tilbage til Bortarvefæstningen af Præstegaardsjorderne i Begyndelsen af dette og i Slutningen af forrige Aarhundrede, saa er Erfaringen ikke opmuntrende. Der er bortarvefæstet til een Tde. Byg, hvor de samme Jorder, nu bortforpagtede, vilde indbringe 2—3 Tdr. Byg. Paa den anden Side laeder det sig ikke nægte, at hvis Præstegaardene ikke drives godt af Præsten selv, saa vil der for Embedsmændene være et stadigt Tab i den Retning. Derfor har i Udvalget overveiende den Mening gjort sig gjældende, at man maatte gaae ind paa at formindste Præstegaardene, og da ikke, som den høitærede Minister udtalte, at formindste dem til smaa Gaarde, der endnu havde en vis Betydning og krævede en ikke ringe Driftscapital, men at indskrænke dem til den Størrelse, som maatte ansees for at være fornøden for at gjøre Præsten uafhængig i sit Liv paa Landet og give ham let Afgang til de fleste Fornødenheder og tillige, hvad der er et meget væsentligt Synspunkt, til Embedsbefordring, idet man, om der end opstod et lidet Tab ved Driften af dette mindre Areal, og det ikke bragte det Overflud, som det, drevet med Oghthighed, kunde give, naar det var en Bestanddeel af et større Agerbrug, dog har maattet lægge overveiende Vægt paa, at det dog var bedre for Embedsmændene at faae dette indskrænkede Areal og dertil en større fast og sikret Pengeindtægt. Men nu opstod Spørgsmaalet, hvormeget der da hørte til at opfylde dette Formaal, at skaffe Præsten de huuslige Fornødenheder og Embedsbefordring, idet naturligtviis Spørgsmaalet compliceredes derved, at Befordringen og Driften kræver det samme, nemlig Brug af Heste. De fleste af Udvalget troede, at man ikke i dette Dilemma var istand til at opstille en nogenlunde brugbar og sikker Bestemmelse i denne Henseende, men at man maatte see at faae det afgjort efter de særlige locale Forhold paa de forskellige Steder. De gik ind paa et Forslag, der oprindeligt var reist af et Medlem, hvis Mening er bestemt og som ogsaa har udtalt sig bestemt, at man skulde see at faae Sagen ordnet ved Commissioner, der efter Overvei-